

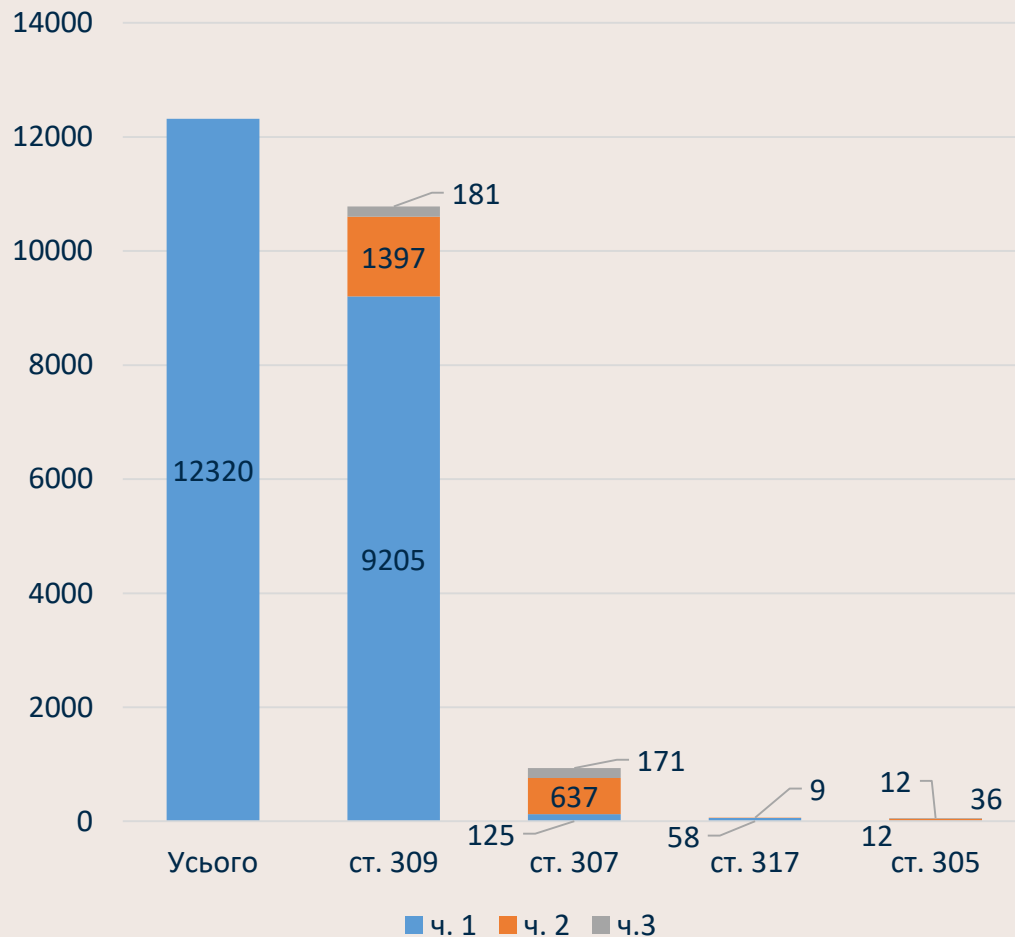
Верховний
Суд

Практика Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

Суддя Великої Палати Верховного Суду
Микола МАЗУР

Ст. 305 – ст.320 КК (перша інстанція)

Кількість засуджених за статтями

12 320 – Усього за статтями 305-320 КК

10 783 – Ст. 309. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів **без мети збуту**

933 – Ст. 307. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання **(з метою збуту) чи збут** наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

67 – Ст. 317. Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

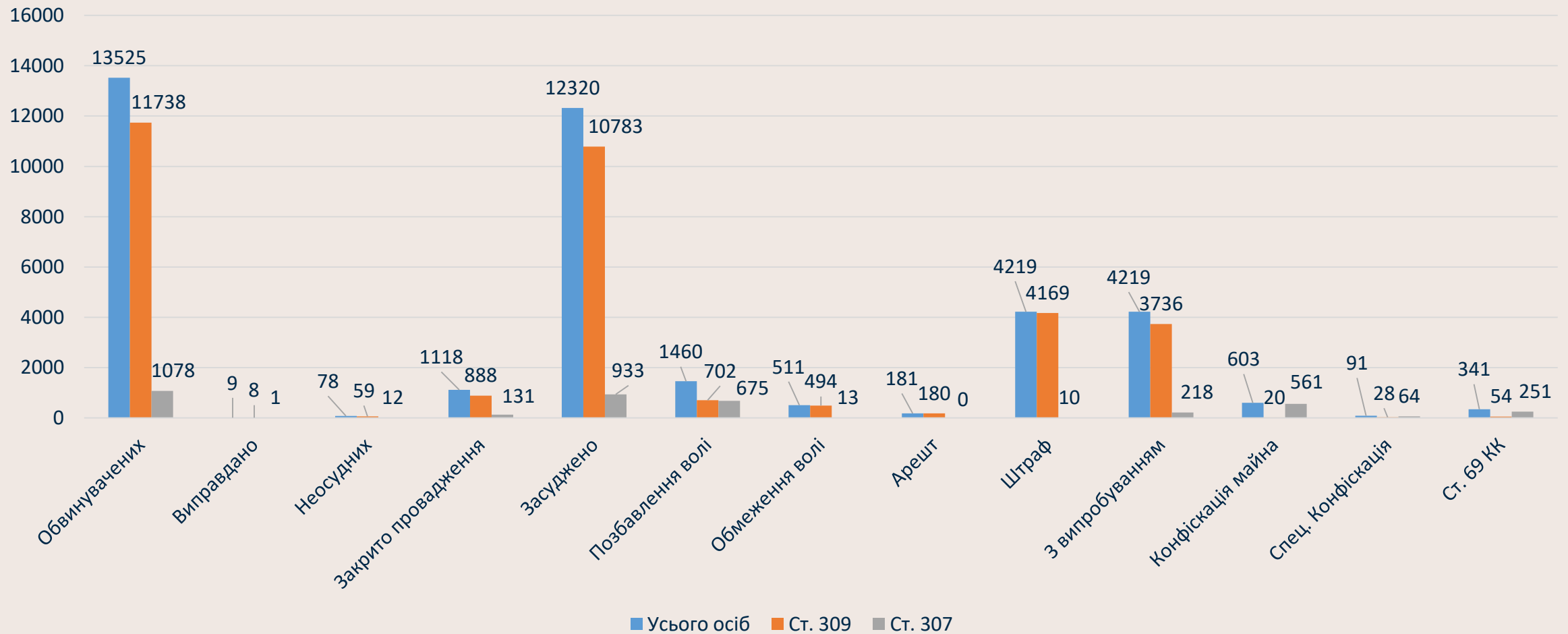
60 – Ст. 305. Контрабанда наркотичних засобів наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів

Переглянуто:

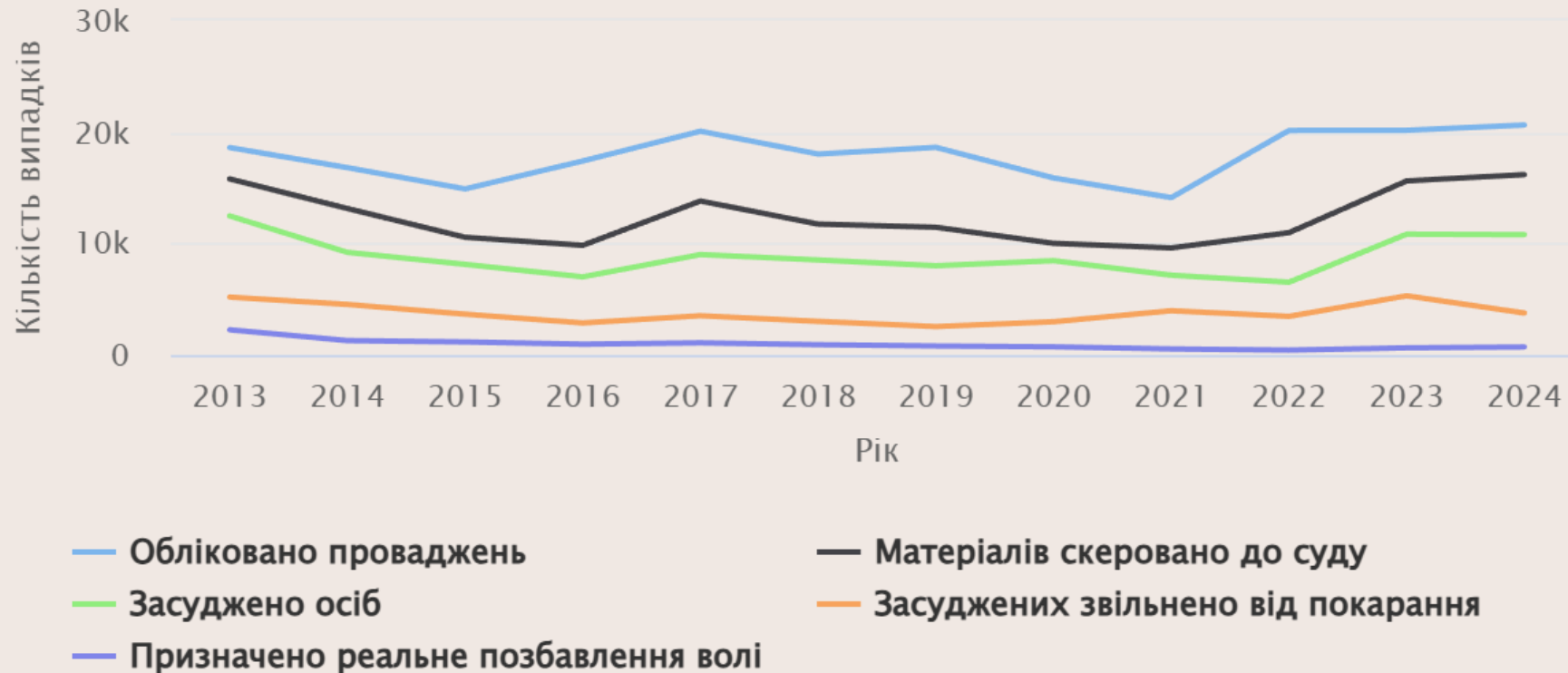
1018 вироків – в апеляційному порядку

252 вироки – в касаційному порядку

Ст. 305 – ст.320 КК (перша інстанція)

Тенденції за ст. 309 КК за 2013-2024 роки (за матеріалами CrimeDataLab)

Тенденції за ст. 307 КК за 2013-2024 роки (за матеріалами CrimeDataLab)

Контекст: іноземний досвід

Ravin v. State (1975) – рішення Верховного Суду штату Аляска

- право вживати марихуану не є визнаним основним правом
- але право на повагу до приватного життя вимагає «тісного і суттєвого зв'язку» між засобами і цілями урядових обмежень у цій сфері
- уряд не зміг довести існування такого зв'язку в ситуації, коли мова йде про вживання марихуани або зберіганням її вдома для особистого використання

https://scholar.google.com/scholar_case?case=6713928512369047560&hl=en&as_sdt=6&as_vis=1&oi=scholar

Контекст: іноземний досвід

Arriola (2009) – рішення Верховного Суду Аргентини

- Суд визнав неконституційним другий параграф статті 14 Закону №23.737 (антинаркотичного закону), який передбачав позбавлення волі від 1 до 2 років за зберігання наркотиків для особистого споживання.
- Суд зазначив, що покарання людини за володіння наркотиками для власного вжитку, яке не завдає шкоди третім особам, є втручанням держави у приватну сферу, заборонену статтею 19 Конституції

<https://www.druglawreform.info/images/stories/documents/fallo-arriola.pdf>

Контекст: іноземний досвід

Minister of Justice and Constitutional Development v Prince та ін. (2018) –
Конституційний Суд ПАР (30.07.2018)

- Суд визнав неконституційними положення закону, які криміналізували «використання або зберігання канабісу в приватних цілях повнолітньою особою для власного споживання», а також забороняли «культивуацію канабісу повнолітнім у приватному місці для власного споживання»
- Суд обґрунтував рішення тим, що право на приватність, закріплене в розділі 14 Конституції ПАР, охоплює особисте життя людини у її помешканні, і держава не має достатньо вагомих підстав втручатися в цю сферу шляхом кримінального покарання за вживання канабісу, коли це не завдає шкоди іншим

<https://www.saflii.org/za/cases/ZACC/2018/30.pdf>

Контекст: іноземний досвід

Рішення Конституційного Суду Грузії (30.07.2018)

- покарання за споживання канабісу відповідатиме конституції, лише якщо споживання наражає на небезпеку третю особу, наприклад, споживання наркотику в навчальному закладі, певних громадських місцях, наприклад у громадському транспорті, або в присутності дітей
- люди більше не можуть зазнавати адміністративних покарань, таких як штрафи, за споживання канабісу

<https://constcourt.ge/ka/judicial-acts?legal=1949>

Деякі питання, розглянуті Верховним Судом :

- малозначність діяння;
- спеціальні підстави звільнення від кримінальної відповідальності (ч. 4 ст. 309, ч. 4 ст. 307 КК);
- кваліфікація з ознакою «ті самі дії, вчинені протягом року після засудження за цією статтею»;
- питання дії в часі кримінального закону в контексті змін, внесених постановою КМУ від 24 травня 2024 року № 653 до Переліку наркотичних засобів.

Малозначність діяння

Постанова ККС ВС від 06.11.2024 у справі № 367/6150/19

- при вирішенні питання про те, чи є діяння малозначним, суди мають враховувати не тільки фактично заподіяну шкоду, але й те, на що було спрямовано діяння і до яких втрат могло призвести
- кримінальний проступок, передбачений ч. 1 ст. 310 КК, належить до правопорушень, вчинених у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших кримінальних правопорушень проти здоров'я населення, що несе відповідну суспільну небезпеку, а тому вирощування 27 рослин конопель для власного вживання з метою полегшення больового синдрому не є малозначним діянням

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/122989146>

Спеціальні підстави звільнення від кримінальної відповідальності

Постанова ККС ВС від 03.04.2024 у справі № 750/3050/23

- під добровільністю в значенні ч. 4 ст. 307 КК слід розуміти те, що особа має реальну можливість та усвідомлює, що й надалі безперешкодно може зберігати предмети цього злочину, проте за власним бажанням здає їх органу влади
- те, що засуджений після зупинення працівниками поліції зізнався в наявності психотропної речовини, не вказує на те, що він добровільно видав її, адже із цього часу він перебував у такій обстановці, за якої не міг не усвідомлювати, що надалі він не зможе безперешкодно зберігати цю психотропну речовину або розпоряджатися нею за своєю волею

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/118195492>

Спеціальні підстави звільнення від кримінальної відповідальності

Постанова ККС ВС від 09.10.2024 у справі № 362/7739/23

- приписи ч. 4 ст. 309 КК України дають можливість судам застосовувати її за наявності таких умов: добровільне звернення до лікувального закладу особи, яка хворіє на наркоманію та особою розпочато лікування від наркоманії
- у справі стороною захисту не було надано захисником не було надано доказів щодо встановлення діагнозу «наркоманія» за результатами проходження медичного обстеження та щодо того, що лікування засудженого здійснювалося саме від наркоманії.

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/122272972/>

Питання кваліфікації дій

Постанова ККС ВС від 21.08.2024 у справі № 127/16102/23

- у даній справі особа відбула покарання, призначене попереднім вироком за ч. 1 ст. 309 КК України, шляхом сплати штрафу та була знята органом з питань пробації з обліку, однак протягом року вчинила нове кримінальне правопорушення, яке кваліфіковано за ч. 2 ст. 309 КК України за кваліфікуючою ознакою «ті самі дії, вчинені протягом року після засудження за цією статтею»
- погашення попередньої судимості за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 309 КК України, вказує на відсутність зазначеної кваліфікуючої ознаки.

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/121204834>

Дія в часі

Постанова ОП ККС від 24.02.2025 у справі № 552/4770/19

Висновок щодо застосування ст. 5 КК:

- зміни, внесені постановою Кабінету Міністрів України від 24 травня 2024 року № 653 до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2000 р. № 770, не є змінами до закону України про кримінальну відповідальність і відповідно до ст. 5 КК та ст. 58 Конституції України не мають зворотної дії у часі.

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125711164>

Верховний
Суд

Дякую за увагу!